

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Kartleggingsrapport

Kommunereform i Akershus

September 2015

Status for arbeidet med kommunereformen i Akershus

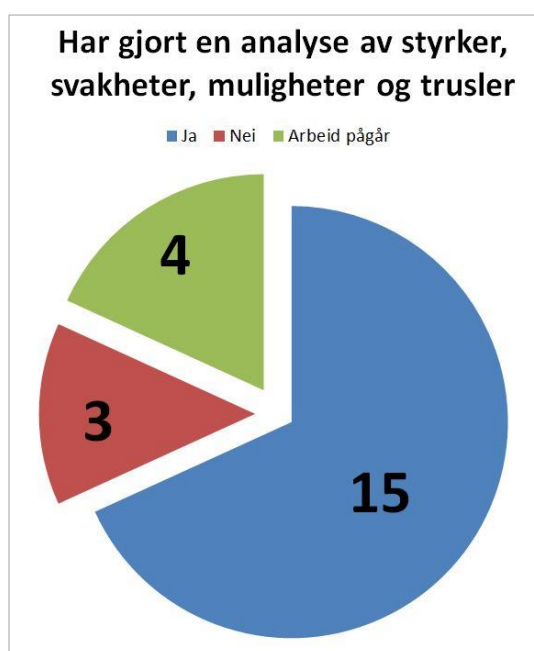
Kommunene i Akershus har svart på en enkel spørreundersøkelse om status for arbeidet med kommunereformen. Dette er Fylkesmannens oppsummering av svarene.

Kommunene og deres kunnskapsgrunnlag

Når kommunene utreder fremtidens behov er det anbefalt at de fremskaffer et kunnskapsgrunnlag der de vurderer sine fire roller som samfunnsutvikler, tjenesteyter, myndighetsutøver og demokratisk arena. Hvordan de løser sine fire roller ses opp mot ekspertutvalgets ti kriterier for god kommunestruktur. Resultatet av vurderingen vil være et godt grunnlag for samtaler om fremtidens behov.

Undersøkelsen viser at **15 av 22 kommuner** har skaffet seg et slikt kunnskapsgrunnlag. Ytterligere fire kommuner er i gang med eller planlegger å ha ferdig et slikt kunnskapsgrunnlag i oktober/november, og spørsmålet er uavklart i tre kommuner.

Ja	Nei	Pågå/planlagt
Aurskog/Høland	Ski	Asker
Enebakk	Ullensaker	Bærum
Fet	Ås	Eidsvoll
Frogn		Nesodden
Gjerdrum		
Hurdal		
Lørenskog		
Nannestad		
Nes		
Nittedal		
Oppegård		
Rælingen		
Sørum		
Skedsmo		
Vestby		
15 kommuner	3 kommuner	4 kommuner

Innhold i kommunenes analyser

Kommunene ble bedt om å trekke frem de **viktigste** funnene i sine SWOT-analyser, og her følger noen hovedtrekk:

Mange kommuner har kommet frem til at de leverer gode tjenester til innbyggerne i dag, og at de også vil kunne fortsette med det i fremtiden. Likevel melder også kommuner i Akershus om at de allerede i dag har utfordringer når det gjelder rollen som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler. Det pekes på fremtidige utfordringer knyttet til økonomi, robuste fagmiljøer, manglende spisskompetanse og sårbar kapasitet. Flere kommuner peker på behov for en mer helhetlig utvikling av areal- og transportløsninger i regionen (Oppegård, Skedsmo, Fet, Sørum og Aurskog-Høland, samt Follo-utredning i regi av Agenda Kaupang). Som et eksempel, viser Skedsmo til at bybåndet fra Skedsmo og i korridoren Oslo–Lillestrøm/Kjeller kunne vært tjent med en helhetlig politisk styring.

Øpegård skriver at kommunen på mange områder vil kunne løse sine oppgaver overfor innbyggerne bedre ved å være en del av en større kommune.

Sørum beskriver store økonomiske utfordringer og avhengighet av utstrakt samarbeid på tvers av dagens kommunegrenser for å sikre tjenesteleveranser.

Enebakk nevner habilitetsutfordringer, manglende spisskompetanse og sårbar kapasitet og at det er vanskelig å bygge opp tilbud alene. Styrkene i Enebakk, som også nevnes av **Hurdal**, er kort vei mellom beslutning til løsning, nærhet mellom politikk og innbyggere, og at god lokal kunnskap gir riktige tjenester. Hurdal peker på sårbarhet knyttet til små fagmiljøer og nøkkelstillinger.

Rælingen kommune viser til at kommunen godt kan være egen kommune, men også slå seg sammen med andre, uten en klar konklusjon om det ene eller andre.

Skedsmo kommune sin oppgaveløsning innenfor rollene tjenesteyting og myndighetsutøvelse er i all hovedsak god, men også Skedsmo har utfordringer med kapasitet og kompetanse, spesielt i de spesialiserte tjenestene. Når det gjelder rollene samfunnsutvikler og demokratisk arena har Skedsmo utfordringer med lite funksjonelle kommunegrenser og å være en slagkraftig demokratisk arena overfor Oslo og sentrale myndigheter.

Aurskog-Høland viser til god kompetanse og at de fremstår som attraktiv. Det pekes på samfunnsmessige utfordringer med stort areal og lite befolkningsgrunnlag i utkanten av regionen, der de er prisgitt rammer satt av andre.

Fet skriver at de leverer i hovedsak gode tjenester, men at de har behov for mer robuste fagmiljøer og spisskompetanse. **Nannestad** skriver at kommuneøkonomien er begrensende for kommunale tjenester. De har tidvis utfordringer med å rekruttere og beholde fagkompetanse. **Gjerdrum** trekker frem sårbare fagmiljøer med hensyn til kompetanse som det viktigste funnet i analysen.

Nes kommune sier de i dag leverer gode tjenester, men til en høy kostnad. De skriver at samfunnsutviklingsoppgavene stiller store krav til kapasitet, kompetanse og økonomiske ressurser, og at det på sikt kan bli en utfordring å håndtere dette med god kvalitet.

Frogn kommune har gjort en SWOT, men ikke trukket ut de viktigste punktene i undersøkelsen. **Ski**, **Ullensaker** og **Ås** kommuner oppgir at de ikke har utført en slik analyse. **Asker**, **Bærum**, **Eidsvoll** og **Nesodden** kommuner er ikke ferdig med å analysere sitt kunnskapsgrunnlag.

Dessuten har tre kommuner avsluttet kommunereformarbeidet:

Nittedal kommune har utredet tre alternativer og oppgir at situasjonen for kommunen sannsynligvis vil svekkes i en sammenslåingsstruktur både nordover mot Hadeland og sørover mot Skedsmo og Lørenskog. Kommunen har vedtatt: «Nittedal kommune som i dag. Prosessen avsluttes».

Lørenskog kommune svarer at analysen viser at kommunen er tilstrekkelig robust for å løse sine oppgaver nå og 20-30 år frem i tid. Samtidig som de peker på mulige fordeler og gevinster ved å inngå i en større kommune med Oslo, Skedsmo og Rælingen. Kommunestyret har fattet vedtak om at de ønsker å bestå som egen kommune.

Vestby kommune sin referansegruppe for kommunereform har innstilt til kommunestyrets møte 7.9.2015 om å avslutte videre utredninger og bestå som egen kommune.

Retningsvalg

I undersøkelsen ble kommunene bedt om å svare på hvilke konkrete retningsvalg de utreder frem mot et vedtak våren 2016.

Etter Fylkesmannens oppfatning gjenstår det et godt stykke arbeid før kommunene i Akershus kan fatte endelige vedtak om eventuelle sammenslåinger. Undersøkelsen viser at de fleste kommunene fremdeles arbeider bredt ved å holde minst tre sammenslåingsalternativer åpne for vurdering, i tillegg til null-alternativet. Flere kommuner har enda ikke konkretisert sine retningsvalg. Bare noen få kommuner har gjennomført en prosess som gjør at de nå forholder seg til to eller færre aktuelle alternativer.

Til tross for dette vurderer Fylkesmannen at kommunene har tilstrekkelig med tid igjen til å gjennomføre gode prosesser før vedtakene fattes, senest i juni 2016. Det forutsetter imidlertid at kommunestyrene raskt konsentrerer arbeidet om de mest realistiske retningsvalgene.

Kommunenes fullstendige svar vedrørende retningsvalg følger:

Asker	Asker+Bærum+Røyken+Hurum+Lier+Hole Asker+Røyken+Hurum Asker+Bærum+Hole Asker+Bærum+Røyken+Hurum+Hole
Aurskog/Høland	Kommunestyret skal ta stilling til retningsvalg 7.9. Vedtaket kan ettersendes.
Bærum	Ingen retningsvalg nå. Avventer rapport 5. oktober. Utredningssamarbeid med Asker, Røyken, Hurum, Lier og Hole kommuner.
Eidsvoll	Ingen helt konkrete, men vi ser på fire muligheter: 1. Slå oss sammen med Hurdal kommune 2. Slå oss sammen med Nord-Odal kommune 3. Se på mulighetene for en storkommune på Øvre Romerike. 4. Være egen kommune En sak senhøstes vil avklare hva man eventuelt vil utrede nærmere våren 2016.
Enebakk	Følgende alternativer utredes: a) Enebakk kommune består som i dag b) Enebakk kommune utredes i forhold til delingsalternativet c) Enebakk kommune i sin helhet i et Folloalternativ d) Enebakk kommune i sin helhet i et Nedre Romerike alternativ
Fet	Fet kommunestyret fattet 31.8.15 følgende vedtak med 26 mot 1 stemme: Fet kommune utreder mulige fordeler og ulemper ved en kommunesammenslåing med følgende kommuner: Sørumsdal, Skedsmo og Aurskog-Høland.
Frogn	En enstemmig arbeidsgruppe anbefaler kommunestyremøte den 7. sept. å utrede Ås og Frogn.
Gjerdrum	Mot Nedre Romerike (Skedsmo, Fet og Sørumsdal) Mot Øvre Romerike (ØRU-kommunene)
Hurdal	Foreløpig har vi utredninger på to retningsvalg utover å bestå som egen kommune: - En stor kommune på Øvre Romerike. - En sammenslåing med Eidsvoll (og evt. Nord-Odal).

Lørenskog	<p>Kommunestyret fattet følgende vedtak den 24. juni 2015: Kommunestyret ønsker at Lørenskog skal bestå som egen kommune. Utredningen "Kommunereformen i Lørenskog kommune - rådmannens utredning av kommunens robusthet - våren 2015" viser at av kommunens organisasjon og tjenesteyting har kapasitet til å sørge for nåværende og framtidige oppgaver på en kostnadseffektiv måte og med ønsket kvalitet. Lørenskog har allerede lagt til rette for en areal- og transportpolitikk som er i samsvar med rikspolitiske retningslinjer. Lørenskog har en kommunestørrelse, beliggenhet og attraktivitet som gjør kommunen godt rustet til å fortsette som selvstendig kommune. Hensynet til lokaldemokratiet, herunder de folkevalgtes mulighet til å ivareta sine oppgaver og sitt ansvar, er også en vesentlig årsak til at Lørenskog bør bestå som egen kommune. I innbyggerundersøkelsen angir innbyggerne en høy grad av tilfredshet med tjenestene i Lørenskog, og at de føler en sterk tilknytning til kommunen. Kommunestyret anser derfor å ha tilstrekkelig beslutningsgrunnlag til å konkludere med at Lørenskog bør bestå som egen kommune. Det fremmes en politisk sak etter valget til høsten 2015 som belyser følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Tidspunkt og tema for en folkeavstemning i løpet av våren 2016. · Praktisk gjennomføring av en folkeavstemning. · Hvilke folkeopplysningsaktiviteter som må planlegges i forkant av folkeavstemningen
Nannestad	Ikke vedtatt noen konkrete retningsvalg enda.
Nes	Aurskog Høland og Nes har i fellesskap tatt initiativ til et felles utredningsarbeid med Sørums, Rømskog, Fet og Sør-Odal kommuner. Nes har vedtak på et mulig utredningsarbeid med Aurskog- Høland, Sørums og Sør Odal. I tillegg har Nes vedtatt deltakelse felles utredningsarbeid i ØRU regi.
Nesodden	Vi utreder følgende konstellasjoner: Ingen sammenslåing Sammenslåing med hele eller tilgrensende deler av andre kommuner i Follo Sammenslåing med alle Follokommunene Sammenslåing med Oslo
Nittedal	Arbeidet er avsluttet. Det er utredet 3 hovedalternativer: Nittedal som i dag Nittedal, Lunner og Gran som en kommune Nittedal, Skedsmo (+ omkringliggende kommuner)
Oppegård	<ol style="list-style-type: none"> 1) Etablering av en ny og større kommune i Follo 2) Dialog med Oslo kommune om å utrede fordele og ulemper ved en sammenslåing med Oslo 3) Oppegård kommune består som egen kommune
Rælingen	Ingen konkrete samtaler enda. Innbyggerundersøkelse er ferdig i disse dager og legges fram for kommunestyret 14. oktober. Dette vil danne grunnlag for å vurdere initiativ for samtaler med andre kommuner.
Skedsmo	Skedsmo kommune er positiv til å utrede spørsmålet i samarbeid med de nabokommunene som ønsker det.
Ski	Vi avventer til vi har vurdert innbyggerundersøkelsen og den store analysen Follomøtet har bestilt og som ble overlevert i sommer. Den vil vi gå igjennom i august
Sørums	Her fatter Sørums kommunestyre vedtak 09.09.2015
Ullensaker	Samtaler med kommunene i ØRU-samarbeidet
Vestby	Referansegruppen for kommunereform har innstilt til kommunestyrets møte mandag 7.9.2015 om å avslutte videre utredninger og at Vestby ønsker å bestå som egen kommune.
Ås	Det vil fremkomme i en politisk sak i løpet av høsten 2015, med utgangspunkt i Follorapport og innbyggerundersøkelse og planlagt folkemøte.

Innbyggerinvolvering planlagt før vedtak

15 kommuner har gjennomført en tidlig innbyggerundersøkelse. I undersøkelsen spurte vi også om, og hvordan, kommunene har tenkt å involvere i forkant av endelig vedtak.

14 av 22 kommuner har konkrete planer om å la innbyggerne si sin mening om retningsvalg før endelig vedtak, i hovedsak i form av innbyggerundersøkelser, mens seks også vurderer folkeavstemninger. **Fire** kommuner har ikke avklart om, eller hvordan, de hører innbyggerne videre. **Fire** kommuner melder at de foreløpig ikke har planer om å høre innbyggerne etter at et kunnskapsgrunnlag er klart.

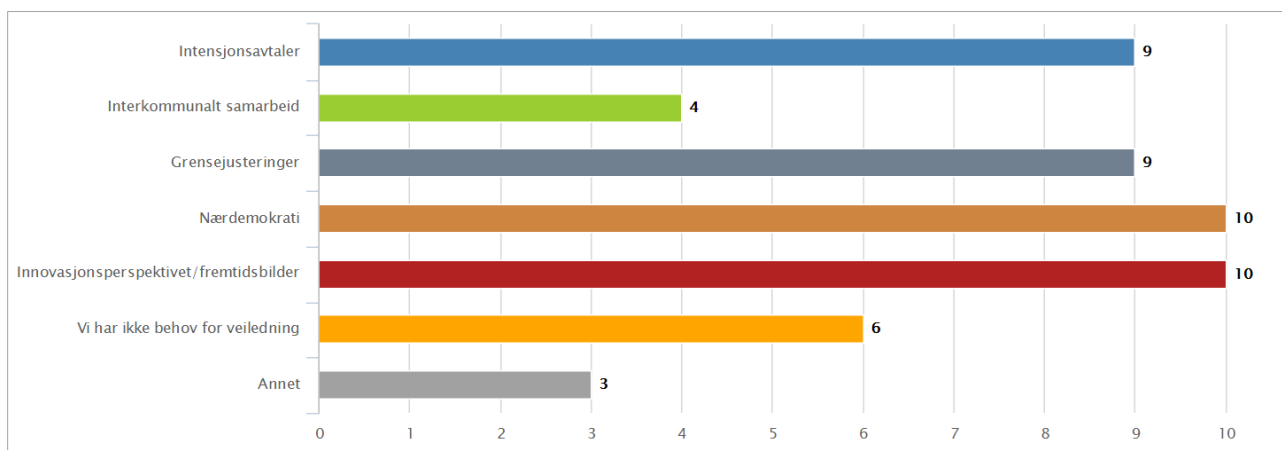
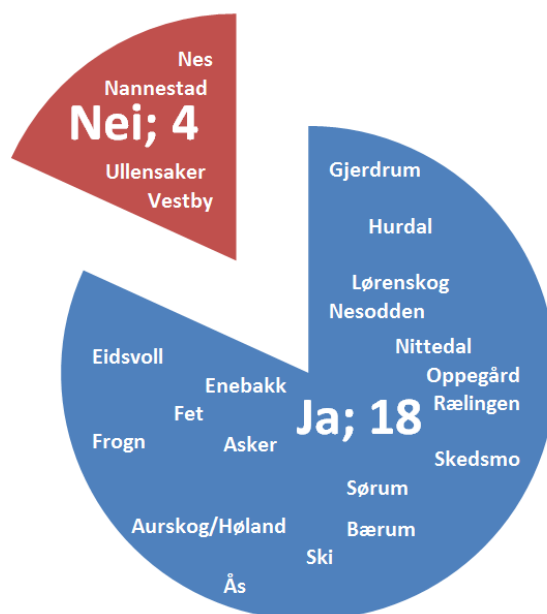
	Har gjennomført tidlig innbyggerundersøkelse	Dersom ja, planlegges ytterligere involvering før vedtak?	Dersom nei, planlegges annen involvering før vedtak?
Asker	Ja	Ikke avklart enda	
Aurskog/Høland	Ja	Folkemøter, politikerbenk, skolehøring mm	
Bærum	Ja	Innbyggerundersøkelse Dialogmøter ved behov	
Enebakk	Ja	Innbyggerundersøkelse Folkeavstemning	
Fet	Ja	Innbyggerundersøkelse Annet	
Frogn	Ja	Innbyggerundersøkelse	
Gjerdrum	Ja	Nei	
Lørenskog	Ja	Folkeavstemning	
Nittedal	Ja	Nei	
Oppegård	Ja	Innbyggerundersøkelse Folkemøte	
Rælingen	Ja	Innbyggerundersøkelse Folkeavstemning To folkemøter	
Skedsmo	Ja	Nei	
Ski	Ja	Innbyggerundersøkelse Folkeavstemning	
Sørums	Ja	Annet	
Ås	Ja	Annet	
Eidsvoll	Nei		Innbyggerundersøkelse
Hurdal	Nei		Innbyggerundersøkelse
Nannestad	Nei		Innbyggerundersøkelse
Nesodden	Nei		Innbyggerundersøkelse Eventuell folkeavstemning
Nes	Nei		Innbyggerundersøkelse Dialog-/grendemøter Eventuell folkeavstemning
Vestby	Nei		Det skal gjennomføres folkeavstemning dersom det foreslås en sammenslåing med andre kommuner
Ullensaker	Nei		Nei

Bred medvirkning

For at prosessen med reformarbeidet skal bli regnet som god, må kommunene blant annet ha sikret en bred medvirkning. Hele 18 av 22 kommuner svarer at de har sikret en bred medvirkning.

Behov for veiledning

Alle unntatt seks kommuner melder om et veiledningsbehov. Fylkesmannen og KS arrangerer derfor et arbeidsverksted for kommunene den 6. november. Kommunene ble bedt om å huke av for aktuelle tema for et verksted. Intensjonsavtaler, grensejusteringer, nærdemokrati og innovasjonsperspektivet/fremtidsbilder ble ønsket av flest. Under annet fremkom følgende forslag til tema: samferdsel, arealdisponering, videregående skole og andre større nye oppgaver/ansvarsområder til kommunene.

Tolv kommuner meldte dessuten behov for bistand fra Fylkesmannen og KS ved informasjon om kommunereformen til nye kommunestyre i høst. Kommuner som har meldt behov blir kontaktet.

Denne kartleggingen viser et øyeblikksbilde, og Fylkesmannen ser frem til å følge utviklingen i reformarbeidet videre.